

Литвин В.А.Львовский научно-практический центр
Института профессионально-технического образования
Национальной академии педагогических наук Украины**МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ
ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ АРХИТЕКТОРОВ****Аннотация**

В статье изложены проблемы внедрения в учебный процесс современных информационных технологий компьютерного моделирования в процессе профессиональной подготовки архитекторов в рамках концепции проектного образования. Рассмотрено применение проектного обучения на основе ИКТ, которое интегрирует методологию архитектуры с современными информационными и педагогическими технологиями, а также новыми методами управления учебным процессом. Поданы рекомендации относительно обучения технологий компьютерного моделирования.

Ключевые слова: методика, информационные технологии, технологии компьютерного моделирования, трехмерное моделирование, профессиональная подготовка, проектное образование.

Lytvyn V.A. Lviv Research Center
of the Institute of Vocational Education
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine of Ukraine**METHOD OF FORMING OF FUTURE ARCHITECTS' INFORMATIVE CULTURE****Summary**

In article is considered problems of the introduction in scholastic process modern information technologies modeling in process of the architects training within the framework of concept of the development of the design formation. The use of project-based training of ICT methodology that integrates architecture with modern information and educational technology, as well as new methods of learning management is considered. Happen to the recommendations on methods of mastering technology computer modeling.

Keywords: methods, information technologies, technologies of computer modeling, three-dimensional modeling, training, design formation.

УДК 338.48

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
СФЕРИ ТУРИЗМУ У РАМКАХ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ОСВІТИ****Василишина Н.М.**

Національний авіаційний університет

У рамках нашого дослідження акцентовано увагу на теоретичних аспектах фахової підготовки майбутніх фахівців сфери туризму у Туреччині та в Україні. Зауважено, що одним із факторів ефективної іншомовної фахової підготовки вищезазначених фахівців є не лише формування теоретичних і практичних знань, вмінь та здатностей, але і вміння самостійно вирішувати проблемні завдання і взагалі були спроможним працювати самостійно. На основі теоретичного аналізу стану проблеми у Туреччині та Україні, розроблено практикуму «Англійська для сфери туризму» для фахівців з туристичної галузі. Структуриний апарат методичної розробки інтегрував десять частин, кожна з яких виконує конкретну функцію.

Ключові слова: майбутні фахівці сфери туризму, сучасна освіта, зарубіжна освіта, професійна підготовка, практикум, іншомовна комунікативна компетентність.

Постановка проблеми. Стрімкі процеси глобалізації, міжнародної інтеграції, входження країни до освітнього простору, а також масштабність і гострота виникаючих у сучасному світі соціальних, культурних й економічних проблем зумовлюють актуальність пошуку оптимальних шляхів підготовки майбутніх фахівців напряму підготовки «Туризм» з новим мисленням, професійно-мобільних, готових до самостійного та якісного розв'язання професійних завдань. Розвиток туристичного співробітництва із закордонними країнами,

організація пакетних турів як для компаній, так і для окремих клієнтів, забезпечення бездоганного обслуговування, надання житлових послуг, сприяння налагодженню стосунків з іноземними партнерами, а також позитивне безконфліктне розв'язання проблемних ситуацій в рамках туристичної сфери.

Зростаючі потреби сучасного глобалізованого інформаційного суспільства у фахівцях з високим рівнем іншомовної компетенції змушують здійснювати орієнтацію освітньої політики вищої школи на взаємозв'язок професії та мови, зближення туристич-

тично-професійної та мовної освіти. Як результат, іноземна мова за професійним спрямуванням набула ролі інтегративного компонента структурно-функціональної моделі комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування [2].

Методологічна проблема формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців з міжнародних відносин у процесі їхньої фахової підготовки знаходиться на вістрі актуальності в межах сучасної вищої освіти. Більш того, варто акцентувати увагу на те, що іншомовна підготовка фахівців немовних спеціальностей є одним із важливих складових сучасної системи вищої освіти. Метою навчання іноземній мові у вищих немовних навчальних закладах є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності.

У програмі з англійської мови для вищих навчальних закладів зазначено, що студентам необхідно набутти як професійної компетенції, так і комунікативної іншомовної компетенції. Актуальність навчально-методичної розробки визначається потребою нашого суспільства у висококваліфікованих спеціалістах, здатних до творчої праці, обміну передовим досвідом, налагодження взаємовигідних стосунків та співпраці із зарубіжними партнерами на основі професійної компетентності й повноцінного володіння іноземною мовою [1, 3].

Слід зауважити, що одним із невід'ємних складових іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин виступає загально дидактична мовленнєва здатність студента вільно орієнтуватися у процесі іншомовної інтерактивної взаємодії. Такий компонент іншомовної професійно-комунікативної компетентності представлений у вигляді здатностей студента висловлюватися та демонструвати всі необхідні вміння іншомовної діяльності на теми різних галузей, зокрема проблем особистості, подорожування, сфери бізнесу, професії, освіти та навчання, досягнень сучасних технологій. Незважаючи на те, що освітня програма передбачає незначну кількість годин на опанування таких глобальних тем, проте знання та вміння їх імплементувати у практичні дії мають бути вагомими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу 128 міжнародних документів та матеріалів міжнародних організацій, визначено довготривалі чинники, що об'єктивно сприяють поступовому розвитку туризму: економічні, які полягають у зміні структури споживання і послуг у бік збільшення частки споживаних туристських послуг; науково-технічний прогрес, який зумовлює швидкий розвиток потужної матеріально-технічної бази туристської індустрії; демографічні, які залежать від зростання народонаселення планети; соціальні, до яких належить зростання добробуту населення розвинених країн; культурні, що зумовлюються зростанням культурного рівня населення багатьох країн; міжнародні, що пояснюються пом'якшенням міжнародного клімату, перехід від конфронтації між провідними державами до співробітництва й порозуміння [1].

Означені чинники впливають на структуру професійної підготовки фахівців для сфери туризму в економічно розвинутих країнах. Вивчення європейської практики підготовки працівників туризму засвідчує, що в цих країнах поступово склалися так звані бінарні системи вищої туристської освіти, де поряд з університетським сектором функціонують досить численні спеціалізовані заклади. З європейських країн бінарну систему вищої туристської

освіти мають Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ірландія, Нідерланди, Норвегія, Німеччина, Франція, Швейцарія та ін. На протилежному полюсі перебуває так звана унітарна система вищої освіти, до складу якої входять в основному університети. Така система функціонує в Італії, Іспанії, Фінляндії, Швеції. До окремої групи належать країни з так званими інтегрованими університетами, до яких входять спеціалізовані середні й вищі навчальні заклади та країни колишнього соціалістичного табору [2].

На підставі загальнонаукового аналізу праць вітчизняних та зарубіжних дослідників (Д. Єрмілова, І. Зорін, М. Кабушкін, В. Кварталнов, Л. Кнодель, Л. Поважна, В. Федорченко, Н. Фоменко, Г. Цехмістрова, В. Цибух, Л. Чорна, У. Кейтсбі (W. Catesby), Дж. Колакоглу (J. Colakoglu), Дж. Рітчі (J. Ritchi), М. Тунч Озеллі (M. Tunz Czellli), Х. Сойбалі (H. Soybali)) розкрито стан розроблення проблеми підготовки фахівців для сфери туризму в університетах країн, що мають вагомі здобутки в туристській освіті (Швейцарія, США, Німеччина, Туреччина). З'ясовано, що невпинне зростання туристських потоків потребує єдиних професійних кваліфікацій менеджерів міжнародного туризму, а саме: ґрунтовних знань маркетингу; середовища туристичного бізнесу та туристичних ринків світу; міжнародних інформаційних систем у туризмі; економічної, правової та соціальної сфер країн-партнерів; умінь та навичок професійного мовлення; знання культурної та історичної спадщини [4].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на глибокий аналіз проблеми підготовки майбутніх фахівців сфери туризму, детальний розгляд аспектів їхньої підготовки у Туреччині та Україні вартий нашої уваги. Крім того, практична проблема втілення виділених завдань вищезазначених науковців потребує деталізації та розвитку.

Мета статті. Як результат, метою нашого наукового дослідження стала інтеграція теоретичного подальшого пошуку із імперичним процесом розробки практичному для майбутніх фахівців сфери туризму з метою формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму.

Виклад основного матеріалу. Варто першочергово акцентувати увагу на теоретичних аспектах фахової підготовки майбутніх фахівців сфери туризму у Туреччині та в Україні.

Аналіз низки вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок дозволив дати такі визначення провідних понять дослідження: «менеджер міжнародного туризму» – як фахівець міжнародного ринку туристичних послуг, що володіє відповідними професійними компетентностями, здатний до аналізу кон'юнктури ринку туристичних послуг, сегментації туристичного попиту, що забезпечує виведення туристичної галузі на новий прогресивний етап розвитку; «підготовка менеджерів міжнародного туризму» у системі багаторівневої освіти розглядається як складний комплексний процес, спрямований на формування конкурентоспроможного фахівця міжнародного ринку туристичних послуг шляхом оволодіння відповідними фаховими, економічними та загальноосвітніми блоками знань, умінь і навичок, зорієнтованими на потреби суспільства; усвідомлення мотивів та потреб здійснення професійної діяльності; розвитку професійно важливих особистісних якостей та можливість удосконалення кваліфікації впродовж життя [1].

Виявлено, що на результати процесу підготовки фахівців сфери туризму впливає цілий комп-

лекс *зовнішніх* (глобалізація, європейська інтеграція, ринковізація соціальної сфери суспільства, розвиток туристичної сфери) та *внутрішніх* факторів (відповідність академічних програм соціально-економічним потребам, застосування сучасних методик і педагогічних технологій, якісний склад науково-педагогічних працівників та студентів; забезпечення джерелами інформації та засобами навчання, створення сприятливого для творчої реалізації середовища).

Історико-хронологічний метод дозволив виділити етапи становлення і розвитку системи підготовки фахівців сфери туризму в Туреччині: 1) доінституційний (1139 – 1940 рр.) – стихійний період подорожей, зародження в'їзного туризму, неформальної підготовки до виконання професійних функцій у туристичній галузі шляхом учнівства; 2) інституційний (1940 – 1960 рр.) – формування системи підготовки кадрів для сфери туризму у професійних школах; 3) формування різномірної системи університетської туристської освіти, що передбачало диверсифікацію рівнів підготовки, (бакалавр, магістр) та удосконалення навчального процесу, зокрема впровадження інноваційних технологій навчання (1960 – теперішній час) [3].

Таким чином, встановлено, що на всіх історичних етапах становлення й розвитку системи підготовки фахівців сфери туризму в Туреччині чинниками її розвитку є соціально-економічні та культурно-освітні процеси. На сучасному етапі підготовки менеджерів міжнародного туризму актуалізуються тенденції інтернаціоналізації, євроінтеграції та активізації міжнародних академічних зв'язків.

В основу підготовки фахівців для сфери туризму покладено освітні галузеві стандарти, зміст яких дидактично обґрунтовано та експериментально перевірено. Зокрема, вітчизняний досвід розробки стандартів засвідчує, що стандарт професійної освіти і навчання містить перелік трудових операцій, які повинні визначатися в межах певної професійної діяльності, а також пов'язані з ними знання, уміння та навички. Стандарт професійної підготовки має визначати: рівень кваліфікації; зміст професійного навчання; тривалість навчання; систему контролю; навчальні засоби для викладачів і учнів; матеріали і технічне оснащення; кваліфікаційні вимоги до викладацького складу. В сучасних умовах підготовка фахівців для сфери туризму в Україні за ступеневою системою здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями: кваліфікований робітник (агент з туризму, офіціант, бармен, агент з постачання, кухар); молодший спеціаліст (організатор обслуговування в готелях і туристичних комплексах); бакалавр з туризму, гостинності; спеціаліст-туризмознавець, екскурсознавець, професіонал в галузі готельної та ресторанної справи; магістр – науковець (туризмологія, музеєзнавство, рекреація), викладач [2].

Орієнтуючись на міжнародний досвід та враховуючи національні особливості, робочою групою під науковим керівництвом автора розроблено галузеві стандарти, визначено спеціалізації фахівців зі спеціальності: «Туризм», «Готельне господарство», «Організація обслуговування в готелях і туристичних комплексах». У розробленій освітньо-кваліфікаційній характеристиці бакалавра, спеціаліста, магістра з туризму визначено функції: проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська (технологічна). Обґрунтовано професійні знання, уміння та навички фахівця. На основі аналізу цієї системи розроблено освітньо-професійні програми підготовки бакалавра, спеціаліста, магістра з туризму [3].

Основні напрями розвитку соціального партнерства в туризмі на загальнодержавному рівні, що надає туристській освіті системного характеру та передбачає:

- впровадження системи двохетапної вищої освіти: базової (бакалаврат) і повної (магістратура);
- впровадження системи кредитних одиниць як засобу підвищення мобільності випускників;
- стимулювання мобільності й створення умов для вільного переміщення студентів, викладачів, науковців, що займаються проблемами туризму.

Враховуючи масштабність євроінтеграційної діяльності в галузі туризму, доцільно передбачити збільшення чисельності відповідних управлінських працівників, у тому числі тих, які вільно володіють іноземними мовами, формування відповідних структурних підрозділів з питань євроінтеграції в центральних і місцевих органах виконавчої влади в галузі туризму, а також забезпечення структурних підрозділів з питань євроінтеграції необхідною оргтехнікою та засобами зв'язку, враховуючи доступ до мережі Інтернет та створення комплексу спеціалізованих бібліотек з інформаційними матеріалами з туристичної проблематики [2].

Варто зауважити, що одним із факторів ефективної іншомовної фахової підготовки вищезазначених фахівців є не лише формування теоретичних і практичних знань, вмінь та здатностей, але і вміння самостійно вирішувати проблемні завдання і взагалі були спроможним працювати самостійно. Саме тому метою нашого практикуму було вирішення двох основних педагогічних завдань. Метою одного з них було систематизувати, підібрати матеріал туристичного змісту відповідно до програми напряму підготовки «Туризм». Змістове наповнення стосувалося тематики за програмою, зокрема: «Готельний сервіс», «Замовлення номеру в готелі», «У ресторані. Замовлення. Скарги», «Діловий туризм», «Світ фінансів. Структура ділового листа. Лист-замовлення місць у готелі». Відповідно до вищезазначених тем нами був підібраний матеріал з професійної туристичної термінології.

Другим завданням обраного практично-методичного дослідження було мотивувати майбутнього фахівця сфери обслуговування до самостійної та індивідуальної роботи, як в рамках аудиторії, так і в поза аудиторний час. На нашу думку, впровадження індивідуального та особистісно-діяльного підходів у навчально-виховний процес формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності забезпечує розв'язання низки питань сучасної вищої освіти. По-перше, відбувається компенсація недостатньої кількості годин виділених програмою, по-друге, формуються вміння індивідуальної та самостійної частково-дослідної чи евристичної роботи майбутнього фахівця, по-третє, залучення до реальних умов майбутньої самостійної професійної діяльності в умовах жорсткої конкуренції [1].

Таким чином, структурний апарат практикуму «*English for Tourism*» для фахівців з туристичної галузі інтегрував десять частин, кожна з яких виконує конкретну функцію. Зокрема, формують правильну вимову, збагачують кругозір, розвивають довільну та мимовільну пам'ять, поповнюють словниковий запас від слова до понадфразового рівня, систематизують граматичні структури, спонукають до критичного мислення. Крім того, змістове наповнення 4, 5, 6, 7 та 9-го розділів передбачало розвиток у майбутніх фахівців сфери обслуговування критичного мислення шляхом опрацювання автентичних статей дискусивного характеру, монологічного, діалогічного мовлення засобом імплементації опорних туристич-

тичної термінології, опорних фраз, мовних кліше, а також вдосконалення практичних вмінь оформлення ділової туристичної кореспонденції.

Важливим є те, що методична розробка призначена не лише для майбутніх фахівців сфери туризму, але і для спеціалістів інших напрямів підготовки, зокрема міжнародного бізнесу, журналістики.

Крім того, наукова цінність розробки полягає у тому, що вона інтегрує новітні матеріали та комунікативні дилеми, які допоможуть нашим майбутнім фахівцям сфери обслуговування вийти на загальноєвропейський рівень іншомовної комунікації, наблизити її до світових стандартів. Це, зокрема, допомагатиме їм легко і успішно орієнтуватися у сучасному бізнесовому світі.

Нами розроблені в кожній частині завдання для самостійної та індивідуальної роботи майбутніх фахівців сфери туризму з метою ефективності формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності. Наприклад:

- Perform the scenes between the holidaymakers and the foreigners occurring at such places as: hospital, shop, bank, restaurant, hotel, airport terminal, bookstore, museum, theatre and cinema. It is obligatory to work travel phrases in your communication practice

- Read out the question below and the partner guesses which of the four 'Ps' of the marketing mix it relates to: the Product, the Place, the Price or the Promotion

- Read out the description of a type of niche tourism and the partner then guesses what it is

- Make a small talk for the given situation for 30 seconds with the player of the group

- Take turns to be the passenger or the customer service manager. The passenger begins each conversation

- Read the dialogues with partners giving it an appropriate heading. Role play some of them switching roles

- Make up letters of complaint on the basis of given above information as well as presented ridiculous cases invented by holidaymakers using an approximate structure:

- Think of a holiday you had where not everything went as you had expected. Write a similar letter of complaint

- If you think your travel agency has failed to offer you appropriate service.

- If you think your agency did not execute the agreed-upon contract.

- If you think your agency has caused bodily injury or property damage.

- If your tour guide or driver inappropriately asks for tips or forces you to give tips.

- If you think your agency is being dishonest, prejudicing your rights.

- If you determine that your interests have been infringed upon during your visit in China.

- A woman threatened to call police after claiming that she'd been locked in by staff. When in fact, she had mistaken the «do not disturb» sign on the back of the door as a warning to remain in the room.

- Grammar project. Make a presentation on theory and practice dedicated to one of such grammatical topics, as: «Present tenses», «Past tenses», «Passive Voice», «Conditionals», «Modal verbs of obligation and necessity», «Definite and indefinite articles».

- Study the scientific, authentic and documentary articles. Stick to the following steps:

- analyse the heading of the article and try to guess its agenda;

- read and catch the main idea of the passage;

- translate into Ukrainian the parts of the article;

- rewrite unknown words and phrases noting their meaning;

- make up the sentences with tourism vocabulary;

- retell some part of the article expressing and adding your personal point of view.

- Vocabulary trainer. In the articles from 1-18 make an extract of travel-related verbal categories like these: nouns, verbs, adjectives, adverbs, set expressions, collocations and idioms

- Match the article-highlighted lexis on the left with their appropriate definitions on the right. Then make up your own sentences with some of them

- Surf the net and prepare a presentation dedicated to one of texts-covered topics. Share it with your groupmates [4].

Висновки і пропозиції. Таким чином, теоретичний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду дав змогу зробити узагальнення про недосконалу підготовку майбутніх фахівців сфери туризму. Як результат нами було розроблено практикум «Англійська для сфери туризму» з метою інтенсифікації та покращення фахової іншомовної підготовки вищезазначених фахівців. Значною перевагою практикуму є активне практичне застосування різних форм роботи, груп традиційних та інноваційних методів з метою вирішення поставлених завдань, результативність яких сприятиме позитивній динаміці формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму.

Даючи загальну оцінку практикуму можемо зробити умовивід про те, що у роботі на належному рівні представлені всі рекомендовані компоненти, супровідні документи, опис досвіду, який містить теоретичне осмислення проблеми та практичні матеріали, ілюстровані додатками. Розробка має оригінальну структуру, у якій ілюстративно й системно представлено методичну проблему формування професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму. Саме завдяки тому, що кожна частина виконує конкретну функцію, розвиток комунікативних вмінь є поетапним, системним та завершеним. Вважаємо, що теоретично-практичний підхід до формування майбутніх фахівців сфери туризму сприятиме частковому позитивному вирішенню глобальної проблеми.

Список літератури:

1. Бакурова А. В. Основні проблеми туристичної галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.tourlib.net.ua/> – 10.05.09 р. Загол. з екрану.
2. Бойко М., Гопкало Л. Система гарантування якості навчання як фактор удосконалення менеджмент-освіти у сфері туризму // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – К: КНТЕУ, 2003. – № 1. – С. 112-120.
3. Козловський Є. Шляхи формування еліти в туристичній галузі (вітчизняний та іноземний досвід) // Формування й оновлення політико-управлінської еліти в сучасній Україні: Зб. наук. пр. / За заг. ред. М. І. Пірен. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – С. 169-188.
4. Fried-Booth D. L. Project Work / D. L. Fried-Booth. – Oxford: OUP, 1996. – 89 p.

Василишина Н.М.

Национальный авиационный университет

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРОФЕССИОНАЛОВ СФЕРЫ ТУРИЗМА В РАМКАХ ОТЕЧЕСТВЕННОГО И ЗАРУБЕЖНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В рамках нашего исследования акцентувано внимание на теоретических аспектах профессиональной подготовки будущих специалистов сферы туризма в Турции и Украине. Замечено, что одним из факторов эффективной иноязычной профессиональной подготовки вышеупомянутых специалистов является не только формирование теоретических и практических знаний, умений и способностей, но и умение самостоятельно решать проблемные задачи и вообще уметь работать самостоятельно. На основе теоретического анализа состояния проблемы в Турции и Украине, разработано практикум «Английский для сферы туризма» для специалистов по туристической отрасли. Структурный аппарат методической разработки интегрировал десять частей, каждая из которых выполняет конкретную функцию.

Ключевые слова: будущие специалисты сферы туризма, современное образование, зарубежное образование, профессиональная подготовка, практикум, иноязычная коммуникативная компетентность.

Vasylyshyna N.M.

National Aviation University

ACTUAL CONCERNS OF FUTURE TOURISM EXPERTS PROFESSIONAL PREPARATION IN TERMS OF NATIONAL AND FOREIGN EDUCATION

Summary

As part of our survey the attention is stressed on the theoretical aspects of professional training of future specialists in tourism in Turkey and Ukraine. It is noted that one of the factors of effective professional foreign language training of mentioned above specialists comprises not only the theoretical and practical knowledge, skills and abilities, but also integrates the ability to solve problems and tasks accompanied with general ability to work independently. Based on the theoretical analysis of the problem in Turkey and Ukraine, the study guide «English for tourism» was created for specialists in the tourism industry. Structural device integrated developed methodological ten parts, each of which performs a specific function.

Keywords: future specialists in tourism, modern education, foreign education, training, study guide, foreign language communicative competence.